

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Українознавство
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Лобко Наталія Вікторівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	_ тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить _ кредитів ЄКТС, _ годин, з яких _
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є цілісне достовірне знання про Україну як геополітичну реальність та українство як цивілізаційний феномен у всій його неповторності та своєрідності у просторі і часі.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ. Українознавство як наука. Предмет, структура і завдання курсу “Українознавство”. Історія та основні етапи розвитку українознавства.
Тема 2 Етногенез українців. Етнічна історія українського народу. Народність. Етнос. Нація. Етногенез. Праісторична доба та передісторія українців. Концепції походження українського народу.
Тема 3 Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в добу середньовіччя та ранньомодерну добу. Державність східних слов'ян. Україна-Русь (Київська Русь) (IX-XII ст.). Державність на землях України в Литовсько-Польську добу. Формування української національної державності в період Хмельниччини (1648 - 1657). Суспільно-політичний устрій Гетьманської України в другій половині XVII-XVIII століть.

Тема 4 Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в Нову та Новітню добу.

Правове становище земель України в складі Російської і Австрійської імперій (кін. XVIII – поч. XX ст. ст.). Національно – державне будівництво в Україні (1917 – 1920). Державність на землях України між двома світовими війнами. Політико-правове становище Української РСР. Державне будівництво на українських землях у роки Другої світової війни. Періоди відбудови, “відлиги”, застою та перебудови (1945-1991 рр.) Розпад СРСР. Розбудова незалежної державності і становлення правової системи України в 1990-х рр.

Тема 5 Сутність та сенс культури. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Культура: визначення поняття, види й форми. Культурогенез українського народу. Витоки української культури. Матеріальна та духовна культура стародавнього населення України. Особливості культури Київської Русі. Українська культура польсько-литовської доби (XIV – перша половина XVII ст.).

Тема 6 Особливості української культури другої пол. XVII – XX ст.

Феномен козацького бароко. Розвиток освіти та наукових знань в Україні другій пол. XVII – поч. XVIII ст. Музична культура і театральне мистецтво культури українського бароко. Сутність національно – культурного відродження в Україні в XIX ст. Український авангард. Процес українського культуротворення та культурозбереження на сучасному етапі.

Тема 7 Національний характер українців. Українська ментальність.

Масова етносоціальна свідомість. Національна психологія, національний характер українців. Вплив на українську ментальність перебування під чужоземним поневоленням.

Тема 8 Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу. Традиційний побут українців.

Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу Традиційне житло українців. Традиційний одяг українців. Їжа та харчування.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати сутність і закономірності еволюції України та українства.
РН2	Аналізувати першоджерела і спеціальну літературу з дисципліни.
РН3	Користуватися відповідним категоріально-понятійним апаратом.
РН4	Застосовувати набуті знання у роботі за фахом.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Вступ. Українознавство як наука.

Лк1 "Вступ. Українознавство як наука." (денна)

Предмет, структура і завдання курсу “Українознавство”. Історія та основні етапи розвитку українознавства.

Пр1 "Українознавство як наука." (денна)

Джерельна база українознавства: зарубіжні та вітчизняні писемні джерела. Видатні дослідники у галузі українознавства та їх основні праці. Основні науково-дослідні українознавчі інституції. Сучасні українознавчі дослідження в Україні та за її межами.

Тема 2. Етногенез українців. Етнічна історія українського народу.

Лк2 "Етногенез українців. Етнічна історія українського народу." (денна)

Народність. Етнос. Нація. Етногенез. Праісторична доба та передісторія українців. Концепції походження українського народу.

Пр2 "Етногенез українців. Етнічна історія українського народу." (денна)

Теорія розвитку нації П. Гумільова. Феномен трипільської культури. Скіфо-сарматська доба. Писемні джерела про слов'ян. Суспільне та господарське життя східних слов'ян.

Тема 3. Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в добу середньовіччя та ранньомодерну добу.

Лк3 "Тема 3. Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в добу середньовіччя та ранньомодерну добу." (денна)

Державність східних слов'ян. Україна-Русь (Київська Русь) (IX-XII ст.). Державність на землях України в Литовсько-Польську добу. Формування української національної державності в період Хмельниччини (1648 - 1657). Суспільно-політичний устрій Гетьманської України в другій половині XVII-XVIII століть.

Пр3 "Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в добу середньовіччя та ранньомодерну добу." (денна)

Утворення і розвиток Київської держави. Політичний і суспільний устрій. Виникнення козацтва. Запорозька Січ. Козацько-гетьманська держава. Адміністративний і державний устрій. Політика Петра I та Катерини II до України.

Тема 4. Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в Нову та Новітню добу.

Лк4 "Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в Нову та Новітню добу." (денна)

Правове становище земель України в складі Російської і Австрійської імперій (кін. XVIII – поч. XX ст. ст.). Національно – державне будівництво в Україні (1917 – 1920). Державність на землях України між двома світовими війнами. Політико-правове становище Української РСР. Державне будівництво на українських землях у роки Другої світової війни. Періоди відбудови, "відлиги", застою та перебудови (1945-1991 рр.) Розпад СРСР. Розбудова незалежної державності і становлення правової системи України в 1990-х рр.

Пр4 "Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні в Нову та Новітню добу." (денна)

Соціально-економічне і політичне становище українських земель в першій половині XIX ст. у складі Російської та Австрійської імперій. Громадівський рух. Перша світова війна і Україна. Універсали Центральної Ради. Причини поразки української революції 1917-1921 рр. Розселення українців у світі.

Тема 5. Сутність та сенс культури. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Лк5 "Сутність та сенс культури. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури." (денна)

Культура: визначення поняття, види й форми. Культурогенез українського народу. Витоки української культури. Матеріальна та духовна культура стародавнього населення України. Особливості культури Київської Русі. Українська культура польсько-литовської доби (XIV – перша половина XVII ст.).

Пр5 "Тема 5. Сутність та сенс культури. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури." (денна)

Українська культура дохристиянського періоду. Первісні вірування. Архітектура та образотворче мистецтво Київської Русі. Братські школи. Києво-Могилянська академія. Українська культура доби бароко. Музичне і театральне мистецтво України (друга половина XVIII – початок XX ст.).

Тема 6. Особливості української культури другої пол. XVII – XX ст.

Лк6 "Особливості української культури другої пол. XVII – XX ст." (денна)

Феномен козацького бароко. Розвиток освіти та наукових знань в Україні другій пол. XVII – поч. XVIII ст. Музична культура і театральне мистецтво культури українського бароко. Сутність національно – культурного відродження в Україні в XIX ст. Український авангард.

Пр6 "Особливості української культури другої пол. XVII – XX ст." (денна)

Українська культура епохи модерну, її характерні риси й ознаки. Художні стилі й естетичні напрями: класицизм, романтизм, реалізм. Модерністські течії: імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, кубізм, абстракціонізм, супрематизм. Національна школа пейзажного живопису (80-90-ті рр.). Модерністський живопис і скульптура початку XX ст. («український авангард»).

Тема 7. Національний характер українців. Українська ментальність.

Лк7 "Національний характер українців. Українська ментальність." (денна)

Постмодерністичні тенденції в сучасній українській культурі. Внесок українства у світову культуру. Особливості та характерні риси українського соціокультурного простору наших днів. Сучасна масова культура: зміст та вплив на людину.

Пр7 "Тема 7. Національний характер українців. Українська ментальність." (денна)

Теорія А.Пономарьова про два типи ментальності в українстві: землеробський і козацький. Історичні метаморфози (видозміни, перетворення) українського менталітету та їх причини.

Тема 8. Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу. Традиційний побут українців.

Лк8 "Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу. Традиційний побут українців." (денна)

Масова етносоціальна свідомість. Національна психологія, національний характер українців. Вплив на українську ментальність перебування під чужоземним поневоленням. Український народний світогляд. Сімейна обрядовість українців (родини, весілля та поховання). Календарний цикл обрядовості.

Пр8 "Традиційний побут українців." (денна)

Господарські традиції українців: історія та історико-етнографічне різноманіття. Традиційний комплекс харчування українців. Народний одяг та його знакові функції.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до опитування за темами 1- 8 семінарського заняття.
НД2	Підготовка мультимедійної презентації за темою на вибір в межах тем 2 - 8 змісту дисципліни.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Проблемна лекція або лекція – візуалізація.
МН2	Практичні заняття.
МН3	Демонстрація презентацій.
МН4	Самостійне опрацювання додаткових матеріалів для дискусії.

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про сутність і закономірності еволюції України та українства, що розширює освітній компонент вузькоспеціалізованої підготовки фахівців негуманітарного профілю (РН 1). Практичне заняття – форма навчального заняття, при якому відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформованих завдань (РН 2, РН 3, РН 4).

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 5. Здатність працювати в групі, розподіляти функції в колективній роботі. ЗК 7. Здатність породжувати нові ідеї (креативність).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
5 (відмінно)	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	A	$90 \leq RD \leq 100$
4 (добре)	Вище середнього рівня з кількома помилками	B	$82 \leq RD < 89$
4 (добре)	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	C	$74 \leq RD < 81$
3 (задовільно)	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	$64 \leq RD < 73$
3 (задовільно)	Виконання задовольняє мінімальні критерії	E	$60 \leq RD < 63$
2 (незадовільно)	Можливе повторне складання	FX	$35 \leq RD < 59$
2 (незадовільно)	Виконання задовольняє мінімальні критерії	F	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	усне опитування
МФО2	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань

МФОЗ	Захист презентацій та рефератів
------	---------------------------------

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Письмове тестування
МСО2	Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)

Контрольні заходи:

	40 балів
МСО1. Письмове тестування	40
	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

	40 балів
МСО2. Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)	40
	40

Оцінка студента формується таким чином: усне опитування 40 балів; тестування 40 балів. індивідуальна презентація 20 балів.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Кононенко П. Українознавство: конспект лекцій
2	Кононенко П.П. Історія українознавства. Навчальний посібник.
3	Українське народознавство // Укл. І. Терешко, В. Гончарук
4	Лобко Н. Історія української культури: конспект лекцій.
5	Lobko N.V. Ukrainian Studies
Допоміжна література	
6	Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Українознавство: Наукове видання. Вип. 1(18).
7	Галик, В. М. Україна в Європі і світі: навч. посіб.
8	Калакура Я. С. Українська культура: цивілізаційний вимір
9	Україна і світ (країни/території світу, показники соціально-економічного розвитку, зв'язки з Україною, офіційні контакти): навч. посіб. / Д.Г. Кучеренко, О.В. Мартинюк, В.Є. Сахаров та ін.

10	Українознавство: ритуально-міфологічна, звичаєва та обрядова культура українців: хрестоматія.
11	Алексєєв Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985-1991 рр.).
12	Левицька Н. М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: навчальний посібник.
13	Країни світу та Україна: енциклопедія: в 5-ти т. Т.1 : Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа / редкол.: А.І. Кудряченко, В.М. Ткаченко, А.Г. Бульвінський та ін.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
14	сайт Інституту історії України URL: http://history.org.ua/uk
15	Сайт Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича (Львів) URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/
16	Науково - дослідний інститут українознавства (Київ) URL: http://ndiu.org.ua/
17	Електронна бібліотека "Україніка" URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=UKRLIB